

Lausunto keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) luonnoksesta

Maakuntahallitus 25.08.2025 § 119
367/07.00.04.00.00/2025

Tiivistelmä

Uudenmaan liitto on valmistellut lausunnon keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta. Liitto pitää suunnitelmaa tärkeänä osana kansallista ilmastopolitiikkaa, mutta katsoo, että suunnitelman toimenpiteet ovat nykyisellään riittämättömiä erityisesti liikenteen päästövähennysten ja hiilinielujen vahvistamisen osalta. Hallitusohjelman heikennykset, kuten jakeluvaihtojen keventäminen, ovat merkittävästi suurempia kuin suunnitelmassa esitetyt lisätoimet, mikä heikentää liikennesektorin päästövähennysmahdollisuuksia. Metsien nettonielu on Uudellamaalla hyvin pieni, ja teknisen hiilensidonnin kehitys on hidasta, mikä korostaa kansallisen tason toimien tarvetta nielujen vahvistamiseksi.

Uudenmaan liitto esittää, että alueiden ja kuntien rooli ilmastotyössä tunnustetaan suunnitelmassa nykyistä vahvemmin. Alueilla on käytössään konkreettisia keinoja, kuten kaavoitus, liikennejärjestelmätyö ja aluekehittäminen, joilla voidaan vaikuttaa päästöihin nopeasti ja tehokkaasti. Kuntien ilmastotyön jatkuvuus edellyttää riittäviä resursseja ja pitkäjänteistä rahoitusta. Maakuntaliitot toimivat alueellisen ilmastotyön moottoreina ja voivat tukea kuntia erityisesti resurssien ollessa rajalliset. Uudenmaan liitto korostaa, että kansallisen ilmastopolitiikan tulee tukea alueellista ilmastotyötä johdonmukaisesti ja riittävästi.

Asian vireilletulo

Ympäristöministeriö on valmistellut luonnoksen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaksi ja pyytää siitä lausuntoa. Suunnitelma on julkaistu 2.7.2025 ja lausuntoa pyydetään 20.8. mennessä. Ympäristöministeriö on myöntänyt Uudenmaan liitolle lisäaikaa lausunnonantoon 26.8.2025 saakka.

[Linkki lausuntopyyntömateriaaliin](#)

Asian tausta

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma perustuu ilmastolakiin (423/2022), jonka mukaan valtioneuvosto hyväksyy suunnitelman kerran vaalikaudessa. Ympäristöministeriö on laatinut suunnitelman yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa ja se on järjestyksessä kolmas. Suunnitelmassa määritellään toimet taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi, arvioidaan päästökehitystä ja toimien vaikutuksia. Taakanjakosektoriin kuuluvat mm. liikenne, maatalous, rakennusten erillislämmitys, työkoneet, jätehuolto, F-kaasut sekä päästökaupan ulkopuolinen teollisuus ja energiankäyttö.

Suunnitelma on laadittu rinnakkain kansallisen energia- ja ilmastostrategian kanssa, hyödyntäen yhteisiä Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot (KEITO) -hankkeen skenaarioita. Sen lähtökohtina ovat EU:n vuoden 2030 päästövähennysvelvoite, hallitusohjelman ilmastolinjaukset sekä tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä. Ympäristöministeriö raportoi suunnitelman toimeenpanosta vuosittain eduskunnalle ilmastovuosi-kertomuksessa.

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta. Suunnitelma yhdessä energia- ja ilmastostrategialuonnoksen ja KEITO-hankkeen tulosten kanssa muodostavat laaja-alaisen kokonaisuuden kansalliseen ilmastotyöhön, nykyisiin ja lisätoimiin, sekä antavat kokonaiskuvaa työn haasteellisuudesta. Uudenmaan liitto esittää, että kansallisen ilmastopolitiikan toimenpiteiden tulee tukea alueellista ilmastotyötä konkreettisesti ja riittävästi. Nykyiset toimenpiteet vaikuttavat riittämättömiltä, kun huomioidaan laskennalliset joustomekanismit ja EU-velvoitteet. Niitä tarvittaisiin erityisesti liikenteen päästöjen vähentämiseen ja hiilinielujen vahvistamiseen ja lisäksi tulee panostaa nykytoimien toteutukseen ja rahoituksen varaamiseen toimenpiteille.

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

Avovastaus

Suomen ilmastolain mukainen hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 on perusteltu sekä ilmastotieteellisen tiedon että kansainvälisen ilmastopolitiikan kehityksen valossa. Uudenmaan maakunta on asettanut kunnianhimoisemman tavoitteen olla hiilineutraali jo vuonna 2030, ja alueen kunnat ovat aktiivisesti sitoutuneet ilmastotyöhön, jopa 85 % Uudenmaan asukkaista kuuluu 2030 tavoitteen piiriin. Vuoden 2024 Uudenmaan ilmastotyön tilannekuvan mukaan maakunnan laskennallinen päästökuilu on arvioitu olevan 1,2 Mt CO₂-ekv, ja sen kurominen edellyttää lisätoimia erityisesti liikenteessä, mutta myös hiilen sidonnassa. Metsien nettonielu on alueella hyvin pieni, ja teknisen hiilensidonnan kehitys on hidasta. Rakentamisen päästöt jäävät nykyisessä suunnittelussa ilmastotyön ulkopuolelle, vaikka ne ovat alueellisesti merkittäviä.

Uudenmaan liitto esittää, että kansallisen ilmastopolitiikan toimenpiteiden tulee tukea alueellista ilmastotyötä konkreettisesti ja riittävästi. Merkittävimmät haasteet maakunnan ilmastotyössä kohdentuvat liikennesektorille sekä hiilen sidontaan ja varastointiin, joihin tarvitaan vahvaa tukea kansallisen tason toimista. Huolestuttavaa on, että poliittisen ohjauksen kautta suunnitelman toimenpideohjelmaan valikoituneet toimet täyttävät kansallisen ilmastotyön tavoitteet ja EU-velvoitteet vain niukasti, huomioiden kaikki laskennalliset joustomekanismit. Uudenmaan liiton näkökulmasta suunnitelmassa esitetyt toimet eivät ole riittäviä. Myös suunnitelmassa esitetty sosiaalisen ilmastorahaston hyödyntäminen on vielä epävarmaa lopullisen, hyväksytyn suunnitelman puuttuessa ja sen tiukkojen reunaehtojen takia.

Suomen ilmastopolitiikka on optimistisesti nojannut vahvoihin hiilinieluihin tutkijoiden jo pitkään antamista varoituksista huolimatta. Niihin liittyvät haasteet ovat tuttuja Uudenmaan ilmastotyössä. Viime vuosina hakkuissa on poistunut lähes tai yli sen määrän hiiltä, mitä vuosittaisessa kasvussa on sitoutunut. Näin ollen Uudenmaan metsien nettonielu on tällä hetkellä hyvin pieni ja hiilinielujen tila huolestuttava. Lisäksi teknisen hiilensidonnan kehitys on alueen toimijoiden mukaan hidasta, eikä tule ratkaisemaan haastetta vuoteen 2030 mennessä, mikä aiheuttaa maakunnan puolelta painetta nielujen kansallisen tason tarkastelulle. Maankäyttösektorin ilmastotyön epäonnistumisesta taakanjakosektorille aiheutuva paine ei helpota ennestään haasteellista työtä. Moninaisten keinojen valikoimaa

tulisi tarkastella, esimerkkinä hiilinielujen kasvattamisesta maksettava korvaus metsänomistajille.

Suunnitelman mukaan kansallisia tavoitteita ollaan arvioimassa vuoden 2025 aikana. Uudenmaan liiton näkökulmasta kansallisissa ilmastolain mukaisissa tavoitteissa tulisi kuitenkin pysyä, jotta maakunta ja kunnat saavat johdonmukaista tukea ilmastotyöhönsä ja Suomi pystyy täyttämään kansainväliset velvoitteet ilman merkittäviä sanktioita.

Ilmastolain mukainen suunnittelu- ja seurantajärjestelmä aiheuttavat tiettyjä haasteita kansallisen ilmastotyön kokonaiskuvan hahmottamiseen. Vaikka keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ja energia- ja ilmastostrategia tukevat hyvin toisiaan, kuntien työn tueksi rakennettu päästöjen seurantajärjestelmä kytkee energian tuotannon ja kulutuksen osaksi taakanjakosektorin seurantaa.

Kulutuksen päästölaskennoissa on myös mukana asumisen energiankulutus. Sen sijaan rakentamisen päästötarkastelu, jotka on Uudellamaalla keskeinen seurattava päästöjä lisäävä sekä nieluja vähentävä toimi, lukeutuu tällä hetkellä kulutuksen päästöihin ja jää suunnitelman sekä strategian ulkopuolelle rakennuslailla toteutettavaksi. Uudenmaan liitto esittää, että rakentamisen päästöt tulee kytkeä tiiviimmin osaksi ilmastotyötä ja seurantaa. Nykyinen jako kulutuksen päästöihin ei riittävästi huomioi rakentamisen vaikutuksia nieluihin ja päästöihin.

Liikenteen polttoaineiden jakelun siirtyminen päästökaupan piiriin (ETS2) tuo myös epäselvyyttä taakanjakosektorin ilmastotyöhön ja työnjako taakanjakosektorin ja ETS2-järjestelmän välillä tulee selkeyttää suunnitelmassa. Päästöseuranta on kuitenkin keskeinen työkalu sekä kunnille että maakunnille ilmastotyön toteutuksessa ja kohdentamisessa, että Uudenmaan liitto painottaa, että sen jatkuvuus ja resurssit tulee säilyttää.

Liikenne

Avovastaus

Liikennesektori on osoittautunut Uudenmaan ilmastotyössä erityisen haasteelliseksi. Hallitusohjelmassa tehdyt heikennykset, kuten jakeluvelvoitteen keventäminen ja polttoaineveron alennukset, heikentävät merkittävästi taakanjakosektorin päästövähennysmahdollisuuksia. Esitettyjen lisätoimien vaikutus (0,95 Mt CO₂-ekv) jää selvästi jälkeen hallitusohjelman muutosten aiheuttamista lisäpäästöistä, erityisesti jakeluvelvoitteen kevennyksen (4,4 Mt CO₂-ekv) osalta. Tukieurojen kohdentuminen vähäpäästöisten liikkumismuotojen sijaan fossiilisiin polttoaineisiin on ristiriidassa ilmastotavoitteiden kanssa. Uudenmaan liitto esittää, että jakeluvelvoitetta tulee tarkastella kunnianhimoisemmin, sillä sen keventämisen päästövaikutus on huomattavasti suurempi kuin suunnitelmassa esitettyjen lisätoimien yhteisvaikutus.

Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot (KEITO)-raportin mukaan päästöoikeuksien mahdollinen hintavaikutus toteutuu vasta vuoden 2030 jälkeen, eikä ETS2-järjestelmä takaa päästövähennyksiä Suomessa ilman onnistunutta kompensatiota muilla sektoreilla, mikä puolestaan kohdentaa myös päästöhyödyt muille sektoreille. Biopolttoaineiden vaikutus eri sektoreilla on rajallinen, eikä niillä voida korvata merkittävää osaa fossiilisten polttoaineiden kulutuksesta. Romutuspalkkion vaikuttavuus on vähäinen nykyisillä päästörajoilla.

Uudenmaan liitto katsoo, että tukieurojen kohdentamista tulee muuttaa: polttoaineveron kevennykset ovat ilmastopoliittisesti tehottomia, kun taas vähäpäästöisten liikkumismuotojen tuet ovat liian pienet ja vähentyneet vuosi vuodelta. Uudenmaan liitto esittää, että joukkoliikenteen tukitasoa tulee nostaa, erityisesti Uudellamaalla, missä palvelutason ylläpito on keskeistä muuttuneessa liikkumiskäyttäytymisessä.

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että suunnitelmassa huomioidaan joukkoliikenteen riittävän tuen ohella matkaketjujen ja joukkoliikenteen maksujärjestelmien kehittäminen osana liikenteen päästöjen vähentämistä. Uudenmaan liitto esittää, että KAISU-suunnitelmaan lisätään toimenpiteitä, jotka edistävät matkaketjujen ja maksujärjestelmien kehittämistä valtakunnallisesti ja alueellisesti. Sujuvat ja käyttäjälähtöiset matkaketjut ovat keskeisiä joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja käyttöasteen kannalta.

Ajoneuvojen konversiotukeen tulisi kytkeä erillismyytävän biopolttoaineen poisto jakeluvälivoitteen piiristä. Sillä voisi olla kannustusvaikutusta päästövähennyksiin, sillä se toisi yksityishenkilöille ja kunnille suoran ja todellisen mahdollisuuden vaikuttaa omiin päästöihinsä. Kokonaisuutena on kuitenkin huomattava, että esitettyjen biopolttoaineosuuksien vaikutus päästöihin eri sektoreilla on melko vähäinen. Osuuksien koossa on varmasti realismia suhteessa biopolttoaineiden saatavuuteen ja hintaan. Niillä ei isossa kuvassa voida korvata valtaosaa nykyisestä fossiilisten polttoaineiden kulutuksesta. Romutuspalkkion vaikuttavuus on vähäinen esitetyillä ajoneuvojen päästörajoilla. Uudenmaan liitto esittää, että romutuspalkkion päästörajat tulee alentaa tai kohdentaa suoremmin sähköautoihin, jotta toimenpiteen vaikuttavuus kasvaa.

Uusimaa on myös vahva logistiikan keskittymä, ja raskaan liikenteen päästövähennystoimia tulisi vahvistaa esimerkiksi tukemalla raskaan liikenteen sähkölatausinfraa sekä julkisen latausmahdollisuuksien osalta että teollisuusalueilla ja laajentamalla kaasutankkausverkostoa. Myös hankintatuet sähköiselle kalustolle ovat tärkeitä. Vähäpäästöisten käyttövoimien tuki raskaassa liikenteessä edistää alueen elinkeinoelämän kustannustehokkuutta, vastuullisuutta ja kilpailukykyä.

Kävelyn ja pyöräilyn potentiaalia ei ole vielä täysin hyödynnetty, erityisesti Helsingin seudulla, jossa esimerkiksi seudullisen yhtenäisen pyörätieverkon puute rajoittaa pyöräilyn mahdollisuuksia. Nykyiset tuet ovat riittämättömiä. Uudenmaan liitto esittää, että kävelyn ja pyöräilyn määrärahoja tulee korottaa.

Maatalous

Kuten suunnitelmassa todetaan, niin edellisen, vuonna 2022 julkaistun keskipitkän aikavälin ilmastopoliitiikan suunnitelman maatalouden toimenpiteistä osa on jo toimeenpantu, mutta merkittävältä osalta toimenpiteistä ovat puuttuneet tarvittavat resurssit niiden toimeenpanemiseksi. Maatalouden päästöt eivät juuri ole laskeneet, joten jo sovittujen toimenpiteiden rahoitukselle on suuri tarve. Jo nykytoimiskenaarionkin tavoitepinta-aloihin pääsemiseksi tarvitaan lisäpanostuksia.

Lisäksi tarvitaan uusia vaikuttavia toimenpiteitä ja toimenpiteille riittävän suuria hehtaaritavoitemääriä. Maatalouden osalta nyt esitetyn suunnitelmaluonnoksen päästövähennykset ovat kuitenkin melko pieniä.

Suunnitelman valmistelussa on ollut esillä joukko toimia, joiden vaikutus maatalouden kasvihuonekaasupäästövähennykseen tulisi myös laskea ja

laskelmien mukaisesti ottaa mukaan toimenpidepalettiin. Tällainen on esimerkiksi ravitsemussuositusten noudattamisen yleistyminen. Suomi on saanut uudet, päivitetyt ravitsemussuositukset vuonna 2024. Ravitsemussuosituksissa painotetaan kasvispainotteisemman ruokavalion merkitystä ihmisten terveydelle sekä ympäristölle. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa todetaan, että suomalaisen maatalous- ja ruokapolitiikan ensisijaisena tavoitteena on kansallisen ruokaturvan ja hyvän ravitsemuksen takaaminen Suomessa asuville.

Ravitsemussuositusten noudattaminen nimenomaan takaisi hyvän ravitsemuksen Suomessa asuville. Tällaisen ruokavalion tuotannon kasvattaminen Suomessa vahvistaisi myös kansallista ruokaturvaa. Esimerkiksi Uudenmaan näkökulmasta, maakunnan 1,8 miljoonan asukkaan ruokaan liittyvät päästöt muodostavat huomattavan määrän maakunnan kulutusperäisistä päästöistä.

Toinen ehdotettu päästövähennystoimi koskee korvauskelpoisuuden jakamista tällä hetkellä korvauskelvottomille peltolohkoille. Tämä tarkoittaa sitä, että jo aiemmin raivatut pellot saisivat korvauskelpoisuuden ja tuolla pinta-alalla viljelyn kannattavuus paranisi. Ilmastosuunnitelmassa tämän arvioidaan vähentävän tarvetta raivata uutta peltoa. On kuitenkin mahdollista, että vaikutus olisi päinvastainen ja pellonraivaus lisääntyisi, koska korvauskelpoisuuden myöntäminen antaisi maataloustuottajille toiveita siitä, että tulevaisuudessa näin voisi käydä uudestaan.

Lisätoimenpiteinä ilmastosuunnitelmassa esitetään muun muassa turvemaan nurmi- sekä muun biomassan viljelyä korotetulla pohjaveden pinnalla. Näiden toimenpiteiden toimeenpanossa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että viljellyllä biomassalla tulee olla markkina tiedossa. Kosteikkoviljelyn arvoketjun luominen tarvitsee merkittäviä lisäpanostuksia. Lisäksi nurmen jalostaminen korkean lisäarvon tuotteisiin, muuhunkin kuin rehuksi, on tärkeää. Tästä esimerkkinä VTT:n vetämä Primary-hanke.

Uudellamaalla turvepeltojen osuus kokonaispeltopinta-alasta on pieni. Uudellamaalla kuitenkin sijaitsee yliopistoja, tutkimuslaitoksia sekä yrityksiä, jotka voivat olla kehittämässä uudenlaisia tuotteita nurmesta tai kosteikkoviljelystä raaka-aineesta. Nurmi olisi kuitenkin hyvä viljelykasvi myös uusmaalaisilla kivennäismaapelloilla. Tämä edistäisi maaperän hyvinvointia ja hiilensidontaa sekä voisi olla mukana osaltaan kehittämässä uusia markkinoita nurmelle. Maaperän hyvinvointia lisäävien viljelykasvien lisäksi muidenkin uudistavan viljelyn menetelmien edistäminen on tärkeää.

Maatalouden, kuten muidenkin sektorien osalta, olisi tärkeä saada jokaiseen toimenpiteeseen arvio siitä, miten toimenpide vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen. Toimenpiteiden toteutus tulee tehdä niin, ettei luonnon monimuotoisuutta heikennetä, vaan itse asiassa niin, että luonnon monimuotoisuus toimenpiteiden toteutuksessa voisi parantua. Ylipäänsä maatalouteen liittyen korostamme ruokajärjestelmänäkökulmaa. Uudenmaan liitto on sitoutunut kiertotalouden green dealiin ja sen yhtenä muutosalueena meillä on "Uudistava ruokajärjestelmä". Tuemme ruokajärjestelmän innovaatioiden kehittämistä. Tarvitaan julkista tukea ja kannustimia, joiden avulla viljelijät voivat ottaa käyttöön kestäviä käytäntöjä sekä uusia liiketoimintamalleja ja teknologioita. Myös uusien ruokainnovaatioiden ja teknologioiden potentiaali ruokajärjestelmän uudistamisessa on otettava nykyistä paremmin huomioon. Tämä tarkoittaa esimerkiksi uuselintarvikkeiden kehittämistä. Uudenmaan liitto on [lausunut](#) näkemyksensä aiheesta Euroopan komissiolle, kun komissio helmikuussa julkaisi visionsa maatalouden ja ruuan tulevaisuudesta.

Rakennusten erillislämmitys

Suunnitelmassa tunnistetaan hyvin, että energiaköyhyys ja ilmastotoimien kustannukset kohdistuvat epätasaisesti. Erityisesti maininnat haja-asutusalueiden pienituloisista ja ikääntyneistä sekä EU:n sosiaalisen ilmastorahaston hyödyntäminen osoittavat, että sosiaalinen kestävyys on otettu vakavasti huomioon. Tämä on suunnitelman selkeä vahvuus.

Suunnitelma ei nojaa vain yhteen keinoon, vaan yhdistää lainsäädäntöä (jakeluvelvoite), taloudellisia tukia (avustukset, verovähennys) ja tulevaa markkinapohjaista ohjausta (ETS2). Tämä tekee politiikkakokonaisuudesta aiempaa robustimman.

Tavoite luopua fossiilisesta öljylämmityksestä vuoteen 2030 mennessä on konkreettinen ja ymmärrettävä. Se antaa selkeän signaalin sekä kuluttajille että markkinoille.

Kaukolämmön ja sähkölämmityksen sivuuttaminen on suunnitelman suurin yksittäinen puute yleisen ymmärrettävyyden kannalta. Vaikka suunnitelma keskittyy teknisesti oikein vain taakanjakosektoriin, se antaa vääristyneen kuvan rakennusten lämmityksestä Suomessa kokonaisuutena.

Kaukolämpö on hallitseva lämmitysmuoto kaupungeissa ja sähkölämmitys on erittäin yleinen pientaloissa. Lukijalle, joka ei tunne EU-lainsäädännön sektorijakoa, voi syntyä käsitys, että öljylämmitys olisi lähes ainoa merkittävä lämmityksen päästöjen lähde. Suunnitelmassa tulisi selkeämmin kontekstoida, että se käsittelee vain yhtä osaa rakennusten lämmityksestä ja selittää, miksi muut keskeiset lämmitysmuodot on rajattu tarkastelun ulkopuolelle.

Suunnitelma tukee epäsuorasti lämpöpumppuihin siirtymistä avustuksilla, mutta ei käsittele niiden käyttöönoton haasteita ja mahdollisuuksia syvällisemmin. Esimerkiksi asentajien saatavuus, investoinnin suuri kertakustannus ja sähköverkon kuormituksen kasvu ovat oleellisia reunaehjoja, jotka vaikuttavat siirtymän nopeuteen.

Suunnitelma käsittelee rakennuksia melko yhtenäisenä massana. Käytännössä 1960-luvun kerrostalon, 1980-luvun rivitalon ja vanhan rintamamiestalon energiatehokkuustoimet ja niiden kustannukset ovat täysin erilaisia. Yksityiskohtaisempi tarkastelu eri rakennustyyppien ja ikäluokkien potentiaalista ja haasteista syventäisi analyysiä.

Vaikka puun pienpolton päästöt mainitaan, niiden terveysvaikutuksia ja päästöjen vähentämisen keinoja (esim. polttotekniikka, laitteiden uusiminen) ei käsitellä juuri lainkaan, vaikka ne ovat merkittävä paikallinen ilmanlaatuongelma.

Asuntojen viilennystä tai jäähdytystä ei käsitellä suunnitelmassa käytännössä lainkaan. Lämmityksen ja jäähdytyksen energiatehokkuutta käsitellään uusiutuvan energian direktiivissä (RED III). Direktiivissä asetetaan jäsenvaltiokohtaiset tavoitteet uusiutuvan energian osuudelle lämmitys- ja jäähdytyssektorilla. Asuntojen viilentämisen tarve on Suomessakin kasvussa ja siksi olisi suotavaa, että asia olisi huomioitu suunnitelmassa.

Työkoneet

Avovastaus

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että työkoneiden päästöjen vähentämisen merkitys on tunnistettu osana kansallista ilmastotyötä, sillä päästöt ovat pysyneet lähes samalla tasolla koko tarkastelujaksolla vuodesta 2005. Suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet, kuten bio-POK-jakeluvelvoitteen nosto, biokaasun käytön edistäminen, TYKO-päästömallin uudistaminen sekä Green Deal -sopimusten laajentaminen, muodostavat hyvän perustan päästöjen vähentämiselle.

Useat suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet, kuten sähkö- ja biokaasukäyttöisten työkoneiden hankintatuen selvittäminen, jäävät kuitenkin melko yleiselle tasolle. Uudenmaan liitto esittää, että toimenpiteille asetetaan selkeät aikataulut ja resurssit, jotta niiden vaikuttavuus voidaan varmistaa.

Päästöttömien työmaiden Green Deal -sopimukset on havaittu hyväksi keinoksi pääkaupunkiseudulla ja sopimusten laajentaminen uusille koneluokille ja toimijoille on tärkeä askel. Uudenmaan liitto ehdottaa, että valtio tukee sopimusten toimeenpanoa esimerkiksi ohjeistuksella, seurantamalleilla ja kuntien välisellä tiedonjaolla. Lisäksi Sipoon kunnan esimerkki osoittaa, että kunnalliset hankintakäytännöt voivat olla tehokas keino päästöjen vähentämisessä. Kunta on kehittänyt katu- ja viherrakentamisen hankintakriteereitä, joissa huomioidaan työkoneiden päästöluokat, fossiilivapaat käyttövoimat sekä urakoitsijoiden ympäristösertifikaatit. Kuntien mahdollisuuksia kehittää ja ottaa käyttöön vastaavia käytäntöjä esimerkiksi ohjeistuksella, rahoituksella tai osaamisen vahvistamisella tulisi tukea vahvemmin. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että työkoneiden päästöjen vähentämiseen liittyvät toimenpiteet sisällytetään suunnitelmaan vahvemmin ja konkreettisemmin, jotta ala voi siirtyä kohti fossiilivapaita ratkaisuja suunnitellussa aikataulussa.

Jätehuolto

Avovastaus

Jätehuollon osalta KAISUssa tulisi vahvistaa toimia, jotka tukevat kiertotalouden edistämistä ja materiaalien tehokasta hyödyntämistä. Uudellamaalla, jossa väestötiheys ja kulutus ovat korkeita, on erityisen tärkeää kehittää jätehuollon infrastruktuuria ja ohjauskeinoja, jotka vähentävät sekajätteen määrää ja parantavat kierrätysastetta. Biojätteen erilliskeräyksen laajentaminen ja sen hyödyntäminen esimerkiksi biokaasun tuotannossa tarjoavat konkreettisia mahdollisuuksia päästövähennyksiin. Lisäksi sekajätteen energiakäyttöä tulisi vähentää, erityisesti fossiilisia muoveja sisältävän jätteen osalta.

Myös jäljellä olevista toimista merkittävimpiä ovat ne, joilla voidaan suoraan vaikuttaa fossiilisista tai fossiiliperäisistä polttoaineista aiheutuviin päästöihin, kuten jätteenpoltosta syntyvän hiilidioksidin talteenotto. Tässä valossa on harmillista, että energiansäästöön liittyviä toimia ei juuri esitetä. Jätehuollon kuljetukset ja käsittelytoiminnot muodostavat merkittävän osan kuntien ja kaupunkien palveluliikenteestä, ja niiden sähköistäminen tai siirtyminen uusiutuviin käyttövoimiin tukisi suunnitelman tavoitteita sekä vähentäisi liikenteen ja työkoneiden päästöjä. KAISUn toimenpiteiden tulisi tukea kuntien ilmastotyötä ja varmistaa, että jätehuollon päästövähennykset ovat linjassa alueellisten ilmastotavoitteiden kanssa.

F-kaasut

Avovastaus

Ei vastausta.

Teollisuus ja muut päästöt

Avovastaus

Ei vastausta.

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

Avovastaus

Suunnitelmassa tunnistetaan kunta- ja maakuntatason ilmastotyössä haasteet kentällä, mutta ei tarjota suoranaisia toimia näiden kehittämiseksi tai resursseja ilmastotyön toimeenpanoon. Valtion, alueiden ja kuntien yhteistyötä voitaisiin hyvinkin vahvistaa yhteisten kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Maakuntien liitot ovat jo useamman vuoden ajan tehneet vahvaa ilmastotyötä, ja niiden rooli on kirkastunut ja vaikutusmahdollisuudet kasvaneet toimintamallien kehittyessä ja ylikunnallisen yhteistyön korostuessa ilmastotyössä. Maakuntajohtajien vuonna 2020 perustama maakuntien ilmastoverkosto on tarjonnut osaamisen kehittämisen paikkoja, vertaistukea ja mallioppimista liittojen välillä sekä yhteistä neuvottelupöytää ministeriöiden suuntaan. Myös Canemure-hanke on tukenut merkittävällä tavalla maakuntien ilmastotyötä tiekarttamalleineen. Alueilla on käytössään konkreettisia ja vaikuttavia keinoja, joilla voidaan edistää päästövähennyksiä nopeasti ja paikallisiin olosuhteisiin soveltuvalla tavalla. Maakuntien liitot ovat muodostuneet merkittäviksi toimijoiksi kansallisen ja kuntatason väliin, ja niiden potentiaali voitaisiin hyödyntää tehokkaammin. Uudenmaan liitto esittääkin, että suunnitelmassa tunnistettaisiin nykyistä vahvemmin alueiden ja maakuntien rooli ilmastotyössä.

Keskeisenä lähtökohtana maakuntakaavoitus, liikennejärjestelmätyö ja aluekehittäminen muodostavat jo nyt olemassa olevan lakiin pohjautuvan suunnittelujärjestelmän, jota kautta ilmastotyötä voidaan kohdentaa ja vauhdittaa alueilla ja kunnissa. Maakuntaohjelmassa asetetaan yhteisiä tavoitteita ja kehittämisen linjauksia ja kohdennetaan ilmastotyötä sekä rahoitusta. Maakuntakaavoilla osoitetaan maankäytön ja liikenteen kehittämisalueita ja verkostoja, energiantuotannon alueita, siirtoinfraa, vihreän siirtymän kohdealueita, ja myös hiilinieluja sekä kiertotalouteen ja ruokajärjestelmään liittyviä aluevarauksia on mahdollista käsitellä osana kaavatyötä.

Tämän lisäksi maakuntaliitot toimivat alueensa ilmastotyön moottoreina ja fasilitoijina, ja kokoavat monialaisia toimijaverkostoja ja edistävät yhteistyötä kuntien, yritysten, tutkimuslaitosten ja viranomaisten välillä. Käytännön työssä on havaittu, että alueilla on monia pieniä ja keskisuuria kuntia, joilla on rajalliset resurssit ilmastotyöhön. Maakuntaliitot ovat toimineet näiden kuntien ilmastotyön tukena ja yhteisenä resurssina avustaen ilmastotyön suunnittelussa ja toteutuksessa muun muassa yhteishankkeiden avulla. Liitoilla voisi olla laaja-alaisen aluetuntemuksen ja tietoaineistojen pohjalta valmiuksia kokonaiskestävyyden tarkasteluun ja monihyötyjen tunnistamiseen.

Maakuntien liittojen rinnalla alueellisten ELY-keskusten viranomaisrooli on tukenut alueellista ilmastotyötä ja sen kytköksiä luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Työnjako on ollut selkeä ja tiivis yhteistyö on osaltaan auttanut kuntia ja tukenut ilmastopolitiikan toimeenpanossa. Hallintouudistuksen myötä ilmastoresurssit ovat kuitenkin vaarassa heikentyä alueilla. Uudenmaan elinvoimakeskukseen ei ole osoitettu erillistä ilmastoresurssia, ja ilmastotyötä tehdään pääosin muun työn ohessa ilman riittävää resursointia. Myös ilmasto-osaamisen

siirtyminen uusiin organisaatioihin on epävarmaa. On tärkeää, että strategiaan sisällytetään konkreettisia toimenpiteitä, jotka vahvistavat ELY-keskusten resursseja ilmasto- ja luontotyössä, nyt kun uudet organisaatiot järjestäytyvät. Yhteistyö EVK:n ja liittojen välillä muodostuu ilmastotyön tulee olemaan merkittävää alueellisen elinvoiman ja kestävyys vahvistamisessa. Roolia voisi olla myös yksityisen rahoituksen kanavoimisessa ilmasto- ja luontotyöhön, jota tulisi vahvistaa. Uudenmaan liitto esittää aluetason rakenteellisen ilmastoyhteistyön johdonmukaista tukemista ja vahvistamista maakuntaliittojen, tulevien aluehallinnon virastojen, kuntayhtymien ja kehitysyhtiöiden kanssa niin resurssien kuin rahoituksen muodossa.

Suunnitelma osoittaa, että MAL-työn päästövaikutus on nykyisellään pieni. Helsingin seudulla päästövähennystavoitteita on käytetty MAL-suunnitelmien vaikutusten arvioinneissa ja ratkaisujen iteroinneissa, mutta MAL-sopimukseen asti tavoitteita ei ole ulotettu. Seudullisten MAL-suunnitelmien ja suunnitelmaprosessien tehokkaampi hyödyntäminen voisi tukea kaupunkiseutujen ilmastotyötä. Suunnitelmassa voitaisiin esittää toimenpiteitä, joilla vahvistetaan ilmastotavoitteiden sisällyttämistä MAL-suunnitelmiin ja –sopimukseen, mitä kautta voidaan edistää vähähiilistä yhdyskuntakehitystä, asumisen ratkaisuja ja kestävästä liikkumisesta osana alueellista suunnittelua. MAL-suunnittelun ja ilmastopolitiikan yhteensovittaminen tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaviin ja kustannustehokkaisiin ilmastotoimiin alueellisella tasolla. Tämä edellyttää myös riittävää resursointia ja yhteistyötä seuduilla ja ilmastorahoituksen kohdentamista erityisesti MAL-sopimukseen.

Maakuntaliitoilla on vahva rooli ilmastotyön rahoituksen suunnitelmallisessa kohdentamisessa. Maakuntaliitot valmistelevat maakuntien kehittämistä ohjaavat maakuntaohjelmat sekä niihin liittyvät muut kehittämisasiakirjat, kuten älykkään erikoistumisen strategiat ja ilmastotiekartat. EAKR-rahoituksella sekä aiemmin käytössä olleella kansallisella AKKE-rahoituksella on kyetty tukemaan alueellisia ilmastoratkaisukokeiluja ja kokeilu ympäristöjä, kuten Metropolia ammattikorkeakoulun Hiilitalli. Hiilitalli on kohtaamispaikka vihreän siirtymän osajille ja yrityksille, tavoitteena tiivistää eri toimijoiden yhteistyötä, kehittää ympäristöosaamista sekä konkreettisesti edistää ilmastomuutoksen hillintään ja kestävään kehitykseen liittyviä toimia yritysprojektien avulla.

Maakuntaliitot voivat lisätä hanketyön vaikuttavuutta ja sijoitettuja aluekehittämisen varoja hyvällä alue- ja toimijaverkon tuntemuksellaan mm. rakentamalla hankeportfolioita ilmastotiekarttojen painopisteiden ympärille, tukemalla älykästä erikoistumista ja TKI-työtä ilmastotavoitteiden hyväksi ja edistämällä kuntien ja aluetoimijoiden yhteishankkeita. Ilmastotyön rahoitus on tällä hetkellä merkittävä pullonkaula työn toteutuksessa ja esimerkiksi Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelman kaltaisia hyviä ohjelma- ja rahoitustyökaluja tarvittaisiin ehdottomasti lisää. Kansallisen rahoituksen hiipuessakin parin viime vuoden aikana, ilmastotyössä ollaan tukeuduttu vahvemmin EU-rahoitukseen. Nyt kuitenkin juuri julkistettu MFF heikentää vihreän siirtymän rahoitusta, mikä lisää painetta kansalliselle rahoitukselle.

Kuntien rooli kansallisen ja EU-tason ilmastotavoitteiden saavuttamisessa on keskeinen, sillä monet päästövähennystoimet, kuten liikenteen, energiankäytön ja maankäytön ratkaisut, toteutuvat paikallistasolla. Monet kunnat ovat asettaneet kunnianhimoisia ilmastotavoitteita ja toteuttaneet päästövähennyksiä määrätietoisesti. Viime vuosina kuntien tehtäväkenttä näissä aiheissa on laajentunut merkittävästi, samalla kun valtionosuuksia

ja muita tukia on leikattu. Tämä yhdistelmä on johtanut tilanteeseen, jossa kunnilla on entistä vähemmän resursseja toteuttaa ilmastotoimia, vaikka strategista tahtotilaa ja osaamista alkaa löytyä. Esimerkiksi energiatehokkuusinvestoinnit, kestävä liikunnan edistäminen tai ilmastohankkeiden koordinointi voivat siirtyä, supistua tai jäädä kokonaan toteutumatta. Kuntien ilmastotavoitteiden saavuttamista on osaltaan haitannut joidenkin kansallisten toimenpiteiden viivästyminen tai peruuttaminen esimerkiksi liikennesektorilla. Kuntien ilmastotyö vaatii pitkäjänteistä suunnittelua, investointeja ja henkilöstöresursseja, mikä tulisi valtion suunnalta huomioida.

Lisäksi kuntien ilmastotyön rahoitus on usein riippuvainen hankerahoituksesta, joka on luonteeltaan määräaikaista ja epävarmaa. Kun perusrahoitus on niukka, hankkeiden omarahoitusosuuksien kattaminen voi muodostua esteeksi osallistumiselle. Tämä korostaa tarvetta pitkäjänteiselle ja vakaalle rahoitusmallille, joka mahdollistaa ilmastotyön integroimisen osaksi kunnan normaalia toimintaa.

Kuntien ilmastotyön tukeminen ei ole pelkästään ympäristökysymys, vaan myös sosiaalinen ja taloudellinen investointi. Ilmastotoimet voivat tuottaa säästöjä energiakustannuksissa, parantaa asukkaiden hyvinvointia ja vahvistaa alueen elinvoimaa. Alueet voivat toimia myös ilmastotyön edelläkävijöinä ja kokeilualustoina, joissa uudet ratkaisut saadaan nopeasti käytäntöön. Siksi on tärkeää, että valtio tunnistaa kuntien roolin ja varmistaa riittävät resurssit ilmastotyön jatkuvuudelle.

Kulutuksen hiilijalanjälki

Avovastaus

Kulutuksen hiilijalanjälki muodostaa merkittävän osan Suomen kokonaispäästöistä, ja sen vähentäminen edellyttää sekä rakenteellisia että ohjaavia toimia. Suuri vastuu kulutuksen hiilijalanjäljestä painottuu energiasektorille ja yhdyskunnan ja liikenteen ratkaisuille eli kestävä, sujuvan ja vähähiilisen arjen mahdollistamiseen asukkaille. Tämän ohella KAISU tulisi vahvistaa kulutuksen ilmastovaikutusten vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä, erityisesti kiertotalouden ja kestävä kulutuksen näkökulmasta. Näitä toimenpiteitä olisi esimerkiksi ulkomaisen halpatuotannon ilmastovaikutusten huomioiminen esimerkiksi tuontituotteiden ilmastoperusteisella sääntelyllä ja ohjauksella; korjaus- ja huoltopalveluiden arvonalisäveron alentaminen, mikä kannustaisi tuotteiden elinkaaren pidentämiseen ja vähentäisi uuden kulutuksen tarvetta sekä lisäisi työllisyyttä; kierrätettyjen tuotteiden kaksoisverotuksen poistaminen, jotta kierrätys ja uudelleenkäyttö olisivat aidosti kilpailukykyisiä vaihtoehtoja ja ympäristömerkkien rinnalla tuki vähähiilisiin tuotantomuotoihin siirtymiselle, sekä kannustimia kestäväan yrittäjyyteen ja innovaatioihin. Lisäksi julkisten hankintojen roolin vahvistaminen toimisi laaja-alaisesti suunnannäyttäjänä ja markkinoiden luojana, esimerkiksi suosimalla vähähiilisiä ja kierrätettyjä tuotteita sekä palveluita. Merkittävät kulutuksen päästövaikutukset kohdentuvat ruuan päästöihin, jonka eteen tehdään Uudellamaalla parhaillaan paljon töitä, niin tietoisuuden vahvistamiseksi ruuan päästöistä kuin ruokajärjestelmän kehittämiseksi kestävämmäksi. Tähän tarvitaan tukea monitasoisista toimenpiteistä ja vahvempaa yhteistyötä alueen toimijoiden ja ruuan tuottajien kanssa. Kulutuksen ohjaaminen kohti vähähiilisiä ja kiertotalouteen perustuvia ratkaisuja tukisi KAISU:n tavoitteita kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti.

Lisäksi se vahvistaa kansalaisten ja yritysten mahdollisuuksia osallistua ilmastotyöhön arjen ja liiketoiminnan tasolla.

Uudenmaan liiton koordinoiman LuoTo-hankkeen tuloksena syntyneen Luovien alojen ekologisen kestävyysmurroksen toimenpideohjelma (Luoto) sekä hankkeessa tuotettu luoto.art -verkkoalusta kokoavat yhteen toimenpide-ehdotuksia ja toimivat työkaluina luovien alojen kokonaiskestävyyden lisäämiseen ja kestävämpien toimintamallien kehittämiseksi toimialalla. Luovilla on aloilla on iso potentiaali vaikuttaa yksilöiden kuluttamisen ja käyttäytymisen muutokseen, mutta luovien sisältöjen vaikuttavuutta on vaikeaa mitata. KAISUssa esitetyn ympäristömerkin kehittäminen luovien alojen toimijoille vaatisi yhtenäisen sertifiointi ja valvontajärjestelmän, emmekä pidä sen toteuttamista tällä hetkellä tarkoituksenmukaisena. Luovien alojen toimijoiden tukeminen ilmastomuutoksen hillinnässä toimii parhaiten yleistä rahoituspohjaa vahvistamalla sekä pysyvöittämällä. Yksi merkittävimmistä ilmastotoimien esteistä luovilla aloilla on resurssien puute sekä työsuhteiden katkonaisuus. Alalle on kehittynyt ja edelleen kehittymässä vahvaa ilmasto- ja ympäristöosaamista, sekä alan omien päästöjen vähentämiseen ja ympäristöjohtamiseen sekä ympäristöaiheiseen sisällöntuotantoon ja ympäristökasvatukseen.

Julkiset hankinnat

Avovastaus

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa julkiset hankinnat tunnistetaan tärkeäksi keinoksi edistää ilmastotavoitteita, mutta niiden käsittely jää vielä yleiselle tasolle. Kestäviä hankintoja on kehitetty pidemmällä aikavälillä, mikä on keskeinen toimenpide kestävien ratkaisujen luomisessa ja valtavirtaistamisessa sekä vakaan toimintaympäristön luomisessa yrityksille. Rahoitusta on viime vuosina vähennetty tärkeältä kehittämistyöltä ja neuvontatyöltä, mikä on valitettavaa. Hankintojen potentiaali ilmastotyössä on edelleen kuitenkin erittäin merkittävä, erityisesti Uudellamaalla. Tuoreen tutkimuksen mukaan julkiset hankinnat ovat Suomessa 47 miljardin euron tasolla, josta rakennusalan osuus on noin neljännes. Tämä tarjoaa hankintojen kautta merkittävän mahdollisuuden innovaatioiden ja kestäväen yhteiskunnan kehittämiselle ja kestävyys- ja vähähiilisyysratkaisujen markkinoiden luomiseen.

Uudenmaan liitto esittää, että hankintoja kehitettäisiin kestävämmiksi esimerkiksi sisällyttämällä KAISUun määrälliset tavoitteet kestävien hankintojen osuudelle, muodostamalla sektorikohtaisia ohjeistuksia (rakentaminen, liikenne, ICT) sekä lisäämällä resursseja hankintasektorille ja sen osaamisen vahvistamiseksi kehittämällä työkaluja uusien kestävyysratkaisujen pilotointiin ja käyttöönottoon hankintojen kautta. Uudenmaan liiton koordinoiman Uudenmaan kiertotalouslaakson toiminnassa on havaittu, että hankinnat ovat tärkeä väylä kiertotalouden edistämiseen ja sen markkinoiden vahvistamiseen. Liitto esittää myös kiertotalouskriteerien kehittämistä ja käyttöönottoa tärkeinä toimenpiteinä. Myös raportoinnin ja seurannan kehittäminen kestävien hankintojen osalta olisi tärkeää. Samalla tulisi varmistaa edellä mainittujen asioiden toteutuminen myös uuden hankintalain myötä.

Muut poikkisektorit

Avovastaus

Kiertotalous

Suomen heikko sijoitus resurssitehokkuudessa (sija 27 EU-maiden joukossa) osoittaa, että luonnonvarojen käytön ja talouskasvun irtikykentä ei ole edennyt riittävästi. Tämä on merkittävä haaste ilmastotavoitteiden ja kiertotalouden edistämisessä. Kiertotalouden rooli on KAISUssa jäänyt liian vähäiseksi, vaikka se on osa ratkaisuja. Esitämme, että strategiaan sisällytetään vahvemmin kiertotalouden mahdollisuudet päästövähennysten ja resurssitehokkuuden näkökulmista, ja korostetaan näitä toimia, erityisesti kunnissa, joissa päätökset esimerkiksi rakentamisesta, hankinnoista ja maankäytöstä vaikuttavat suoraan materiaalivirtoihin. Uudenmaan liitto esittää, että kiertotalous integroidaan laajasti eri sektoreiden ilmastotoimiin, erityisesti rakentamiseen, yhdyskuntakehitykseen, jätehuoltoon ja teollisuuteen. Esimerkiksi purkumateriaalien hyödyntäminen, vähähiiliset rakennusratkaisut ja materiaalien kierron sulkeminen tarjoavat konkreettisia keinoja päästöjen vähentämiseen. Lisäksi KAISUssa tulisi tunnistaa alueelliset kiertotalousekosysteemit ja tukea niiden kehittämistä. Kuntien, maakuntien liittojen ja ELYjen rooli kiertotalouden edistäjinä on keskeinen, ja tätä työtä tulee tukea myös resursoinnin ja ohjauksen keinoin.

Maankäyttösektorin muuttuessa nettonielusta nettopäästölähteeksi, olisi biotalouden osalta tärkeää määritellä, millaista biotaloutta Suomessa harjoitetaan. Sen vuoksi Biotalousstrategian tavoite biotalouden arvonnisan nostamisesta on hyvä. Arvonnisan nostaminen tulee kuitenkin tapahtua luonnon kantokyvyn rajoissa. Tämän olemme tuoneet esiin myös, kun Uudenmaan liitto lausui komissiolle valmisteilla olevaan EU:n biotalousstrategiaan. Lausuntomme mukaan on myös varmistettava, että biotalouden ratkaisut tarjoavat mitattavissa olevia etuja koko planeetallemme. Biotalousratkaisuihin panostamalla voidaan vähentää myös Euroopan kriittisiä riippuvuussuhteita sekä edistää EU:n, valtioiden ja alueiden resilienssiä.

Ilmastopolitiikassa tulee vahvistaa kokonaiskestävyyden näkökulmaa, eli ottaa ilmastovaikutusten rinnalle laajemmin mukaan myös muut ympäristövaikutukset. Ilmastotoimien suunnittelussa ja toteutuksessa on varmistettava, etteivät toimet aiheuta haittaa esimerkiksi luonnon monimuotoisuudelle, vesistöille tai maaperälle. Tämän vuoksi luonnon monimuotoisuustyö tulee nostaa ilmastotyön rinnalle tasavertaiseksi tavoitteeksi. Ilmastokriisi ja luonnon köyhtyminen ovat tiiviisti sidoksissa toisiinsa, sillä ilmastonmuutos on yksi viidestä luontokadon ajurista. Ilmastonmuutosta ja luonnon köyhtymistä tuleekin torjua yhtä aikaa ja toisiinsa kytkeytyvin keinoin. Kansallisellakin tasolla ilmastopolitiikan ja luontopolitiikan olisi hyvä lähentyä toisiaan nykyistä enemmän. Myös monihyötyjen tutkiminen on tärkeää.

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

Avovastaus

Suosittelimme, että kiertotalouden ilmastohyödyt tuodaan näkyväksi myös vaikutusarvioissa, mukaan lukien päästövähennykset, kustannustehokkuus ja huoltovarmuuden sekä omavaraisuuden vahvistaminen.

On valitettavaa, että yhteyksiä kesken olevaan biodiversiteettistrategiaan ei ole avattu enempää. Luontovaikutusten tarkastelua olisi tarvetta syventää.

Muita huomioita

Avovastaus

Uudenmaan liitto pitää valitettavana, että näin merkittävät ilmastopoliittiset strategiset asiakirjat on asetettu lausunnoille keskelle kesälomakautta. Tämä rajoittaa mahdollisuuksia huolelliseen valmisteluun sekä laaja-alaiseen asiantuntijoiden osallistamiseen.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntijat Pia Tynys, Henri Jutila

Täytäntöönpano:

Ympäristöministeriö